

IFIGENIE TAURSKÁ.

ÚVOD.

Podkladem tohoto dramatu Euripidova je známá báje o Ifigenii, jejíž první část – obětování Ifigenie v Aulidě – je předmětem tragedie Euripidovy Ifigenie Aulidské; druhá část báje, jednající o zachráněné Ifigenii, ustanovení kněžkou Artemidy Taurské, setkání se s Orestem a Pyladem a návratu do Athén, zpracována jest v dramatu přítomném. Básník spojil tuto báji s bájí o Orestovi, kterou zpracoval Aischylos a také sám Euripidés ve stejnojmenném dramatu; báje tato končí se soudem nad Orestem a osvobozením jeho od stíhání Erinymi. Aby se Orestés sešel s Ifigenií, byl nucen Euripidés přidati ještě další věštbu Apollonovu, žádající, aby přinesl Orestés sochu Artemidinu z Tauridy. Cestu Orestovu do Tauridy a její účel náboženský básník sám vymyslel a účinně jí zužitkoval.

Plán celého díla je vypracován velmi pečlivě a jednotně. Prolog, v němž Ifigenie vykládá svůj sen a vystoupení Orestovo a Pyladovo (v. 1 – 22) podává exposici, v níž se dovídáme, že Ifigenie pokládá bratra za mrtvého a že oba přátelé přišli do Tauridy, aby odnesli sochu Artemidinu, jak káže věštba Apollonova. V parodu (122 – 235) pokládá se smrt Orestova za jistou a Ifigenie nese oběť k jeho uctění; sbor složený z pomocnic Ifigeniiných, řeckých žen, připomíná kletbu rodu Atreova a zdůrazňuje nešťastný osud svůj. Ježto divák již Oresta spatřil živého, vzniká zde básníkem častěji vzbuzený dojem „lepšího poučení“ a tragické ironie. V prvním epeisodiu (236 – 291) vystoupením pastýřovým objevuje se první napětí: Oba Řekové jsou chyceni a na rozkaz králův mají býti bohyni obětováni. Při tom Ifigenie prohlašuje, že bez smilování je vydá na smrt za přečin, jehož se Řekové na ní samé dopustili. Ježto odhodlání toto týká se právě jejího bratra, jest to druhý případ tragické ironie, a napětí vzrůstá poněvadž divák zná pravý stav věcí; vzniká obava o život Orestův a Pyladův. První stasimon (392 – 465) pojí se těsně k tomuto příchodu cizinců a hledá motiv; sbor myslí, že cizinci přišli za sobeckým účelem, ze ziskuchtivosti, což zase jest vypočítáno na lepší znalost divákovu; neboť divák ví, že motivem je rozkaz boží. Že při objevení se Řeků má sbor jedinou touhu vrátiti se domů, je nejen psychologicky správné, nýbrž také pro celkovou kompozici velmi účelné. Druhý epeisodion (462 – 642), rozmluva mezi Ifigenií a Orestem, napětí stupňuje, neboť divák myslí, že se oba sourozenci poznají, což se však nestane; retardačním momentem je zde zamlčení jména. Po jedné stránce je scéna tato také charakteristikou Orestovou, jež zde projevuje hrdost, odhodlanost a věrné přátelství k Pyladovi. V této scéně je vrchol napětí a zároveň obrat: Ifigenie se odhodlá poslati dopis do Argu, úkol donésti jej tam, dává Pyladovi. Tím ocitá se Orestés v bezprostřední blízkosti smrti. Scéna na to následující (43 – 724), předvádějící obětavou lásku přátelskou a lásku Orestovu k sestře Elektře, působí dojmem největší přirozenosti, patří k nejpůsobivějším citovým scénám Euripidovým a zjednává v nejvyšší míře sympatie divákovy k oběma přátelům. Scéna další pak (725 – 826) obsahuje již anagnorisi – poznání se obou sourozenců, avšak ne současné, nýbrž postupné (zase retardační monet): dříve pozná svou sestru Orestés sdělením obsahu dopisu; potom teprve Ifigenie poznává bratra ze znalosti rodinných věcí. V pohnuté scéně následující (827 – 901) oddává se Ifigenie radosti nad shledáním s bratrem, jež by málem byla sama na smrt vydala, a vyslovuje obavy stran budoucnosti. Nato musí Orestés vypravovati své osudy (902 – 1028) a osudy rodičů i sestry. Při tom básník sleduje i druhý svůj cíl: vysvětliti vznik slavnosti anthéstérií a osvobozujícího rozsudku při rovnosti hlasů v areopagu. Ve scéně následující (989 – 1028) napětí vrcholí, ježto zdánlivě nelze naléztí východiska k záchraně. Po delším uvažování vymyslí Ifigenie plán očištění cizinců a sochy Artemidiny, jímž má král Thoas býti obelstěn (1029 – 1088). Tím nastává obrat, divák vidí, že se všichni zachrání a domů navrátí. A to je právě látkou následujícího stasima (1089 – 1151), v němž nařiká sbor na svůj osud a přeje si jako jeho paní vrátiti se do vlasti. V třetím epeisodiu (1153 – 1233) zjeví Ifigenie Thoantovi svůj úmysl očistit cizince a sochu, čemuž Thoas uvěří. Stasimon třetí (1234 – 1282), jež bývá prohlašováno ze neorganické, má důvod svůj ve splnění věšty Apollonovy, které právě sbor i divák před sebou vidí; je tedy přirozeno, že oslavuje Apollona. V exodu (1284 – 1599) provedou přátelé s Ifigenií vymyšlený plán, obraz jest dopraven na loď a oni odjíždějí. Tím by kus vlastně měl končiti; neboť úloha Apollonem daná je splněna, má tedy nastati slíbený směr. Ale nestane se tak z několika důvodů; předně nebyl by býval divák athénský uspokojen vida, že kult Artemidy Brauronské zakládá se vlastně na lsti spáchané Ifigenií, za druhé sbor byl by zůstal v Tautidě a útěk tří přátel asi odpykal; za třetí pak, což je nejdůležitější, chtěl básník ukázati, že Orestovi skutečně se dostalo odpuštění a že sama ochránkyně Attiky Athéna – jinak by byl mohl vystoupiti Apollon – založila důležitý kult brauronský a ustanovila jeho obřady. Proto musí vystoupiti deus ex machina, jež Athénanům v tomto kuse jistě nepřipadal nepřirozeným; neboť bůh vystupuje zde ne proto, aby roztínil zápletku, nýbrž aby řekl věci, jichž člověk věděti nemůže, v kterémžto případě i Aristotelés tento prostředek připouští.

Kromě jednotného uměleckého plánu a vzorné anagnorise má však Ifigenie Taurská ještě jiné přednosti. Především výbornou charakteristiku osob, o níž možno bez přepínání říci, že v tomto dramatu je úplně na výši sofokleovské. To platí nejen o všech třech hlavních osobách, nýbrž i o osobách vedlejších. Zvláštní péči věnoval básník Ifigenii, v níž vytvořil ideální povahu ženskou, již neškodí ani ona nevinná lest vůči Thoantovi, naopak jest důkazem její důvtipnosti. A jak dovedl básník hrozný úřad její – obětování lidí – spojit s ženskou citivostí! Něžná láska sesterská pojí se u ní s vroucí láskou k vlasti a oddaností v osud bohy seslaný. Orestés je vzorem dokonalého přítele a bratra, Pyladés vedle toho i mužem praktického života. Ale i vedlejší osoby jsou výborné; tak oba poslové, lidé prostí a důkladní; i král Thoas při svém vnějším nátěru barbarském je diváku osobou sympatickou. V tomto dramatu není vůbec nízkých vášní, nýbrž jen city ušlechtilé.

K tomu pojí se ještě přednosti vnější formy, pečlivý sloh, velmi vhodná dikce, ač tekst dochovaný je na mnohých místech porušen; zvláště vytknouti dlužno umělecké zpracování řeči. Metrická forma písni sborových je však příliš volná.

Vůči Athénanům mělo dílo toto ještě tu přednost, že jim byla všude patrna jeho náboženská a místněvlastenecká tendence. Proto nelze říci, že básník Goethe, jenž ve své *Ifigenii* tuto stránku úplně pominul, Euripida opravil; básník starověký měl zcela jiný účel na mysli než básník novověký a tohoto účelu dosáhl výborně, tak jako básník novověký účelu svého; o nějakém opravování nebo přepracování nemůže však býti řeči. Že Goethe tuto látku volil ke svému zpracování básnickému, je právě důkazem, že uznával její vysokou cenu estetickou – a to je pro Euripida nejvyšším uznáním. –

Kdy toto drama bylo sepsáno a poprvé provozováno, nelze s jistotou udati. Dle G. Hermannu bylo složeno až v 2. polovici války peloponnéské, soudíc dle trochejských tetrametrů, jež teprve v této doby vešly v užívání. Zdá se pravděpodobno, že bylo provozováno brzo po nešťastné výpravě řeckého vojska na Sicílii, na kterou se v něm naráží, tedy asi r. 412. př. Kr.

Jeviště představuje krajinu na břehu Chersonésu Taurského; v popředí stojí chrám ve slohu dorském s řadou sloupů a s několika stupni před vchodem. Před ním jest oltář, na jehož krvavě zbarvené římse jest pověšeno několik kusů řecké zbroje. V pozadí v pravo jest viděti moře; cesta v levo vede do nitra země, východ v pravo do města Taurů. Chrám sám stojí u moře tak, že záliv mořský vzadu (tedy trochu nahoře) se ho dotýká. V pravo od něho třeba si mysliti město, do něhož možno od moře přijíti aniž by se šlo kolem chrámu; proto mohli cizinci na břehu zajatí býti odvedeni ke králi a nemuseli přejíti přes scénu. Všecky osoby vstupují pravým vchodem a jím také odcházejí, poněvadž jdou buď do města nebo na břeh mořský. –

OSOBY DRAMATU:

Ifigenie.
Orestés.
Pyladés.
Sbor.
Pastýř.
Thoas.
Posel.
Athéna..

Osoby byly mezi herce rozděleny asi takto:

- | | |
|---|-------|
| 1. herec hrál Ifigenii a Athénu; | |
| 2. herec hrál Oresta, pastýře a posla; | |
| 3. herec hrál Pylada a Thoanta. | Nebo: |
| 1. herec hrál Ifigenii a posla; | |
| 2. herec hrál Oresta a Thoanta; | |
| 3. herec hrál Athénu, Pylada a pastýře. – | |

Překlad pořizen dle vydání Weckleina z r. 1904 s těmito odchylkami: v. 294 *μυκήματα* m. *μιμήματα*; v. 332 *πέπλοισι* m. *πέτροισι*; v. 573 *μόνον* m. *παθών*; 782 *τάχ' οὐκ έρωτῶσ' είς τὰ πιστ' άφίξομαι* m. *τάχ' οὐνέρωτῶσ'είς άπιστ' άφίξομαι*; 895 *βροτός* m. *βροτῶν*; 1371 *συναλγεῖν* m. *συνάπτειν*.

I f i g e n i e.

Když Pelops přišel do Pisy, syn Tantalův,
 a rychlou jízdou dobyl dcery královny,
 z ní Atreus vzešel, z něho Menelaos pak
 a Agamemnon; toho dcerou jsem pak já,
 zde Ifigenia, Tyndarovna matkou mou. 5
 Mně u věřů, jež v kruhu točí Euripos,
 tuň tmavou neustále větry vzdouvaje,
 jak myslí, otec zabil kvůli Heleně
 vděk Artemidě v slavném žlebu aulidském.
 Tam totiž o tisíci lodích výpravu 10
 dal z Řecka vládce Agamemnon shromáždit,
 chtě nad Iliem získat věnec vítězný
 svým Achajům a pomstít sňatek Helenin
 jenž potupen; to činil z lásky k bratrovi.
 V ten čas však větry zlé mu vyplout bránily, 15
 i uchýlil se k oběti, a Kalchas dí:
 „Ó Agamemnone, vůdce této výpravy,
 dřív s loďmi odraziti nelze od země,
 než Artemidě Ifigenie, dcery tvé,
 se obět dostane, vždyť co nejkrasšího rok 20
 ti zplodí, světla bohyni jsi slíbil dát.
 Nuž v domě dceru choť tvá Klytaiméstra má –
 tak právě cenu krásy na mě vztahoval –
 tu obětovat musíš.“ Tak mě Odysseus
 svou šalbou matce odňal k sňatku s Achillem. 25
 A do Aulidy přišedši já ubohá,
 jsem na hranici mečem měla zemřít;
 než Artemis mě unesla a Achajům
 laň za mne davši, přenesla mě étherem
 a usadila v téhle zemi Tauridské, 30
 v níž nad barbary barbar země vládcem jest,
 král Thoas, jemuž nohy rovné perutím
 to jméno daly, a tak pro svou rychlost zván.
 A v chrámě tomto kněžkou učinila mě,
 kde podle řádu, jenž se líbí bohyni, 35
 já slavnost konám, na níž krásné jméno jen,
 však o ostatním mlčím z bázně před božstvem;
 [jak totiž velí zdejší obce dávný mrav,
 kdo z Řeků přijde sem, já obětuji jej;
 než zasvěcuji je, a jiným zabítí 40
 pak svěřeno jest mimo tuto svatyni.]
 Sen podivný, ježž dnešní noc mi přinesla,
 chci říci nebi; snad tím dojdou úlevy.
 Mně zdálo se, že opustivši tuto zem,
 jsem v Argu bydlela a mezi dívkami 45
 jsem spala, když tu zem se vrchem zatřásla
 a utíkajíc já jsem venku spatřila,
 jak padá římsa domu a pak celý krov
 se řítí dolů na zem svrchu pilířů.
 Jen jeden zůstal, jak jsem ve snách viděla, 50
 sloup z domu otcova, a vlasy z hlavice
 mu rusé vyrostly a dostal lidskou řeč,
 a já dle svého úřadu, jímž vražděn host,
 jej vodou pokropím, jak na smrt měl by jít,
 a pláču. Ten pak sen si takto vykládám: 55
 Jest mrtev Orestés, ježž zasvětila jsem;
 vždyť sloupy domu – to jsou mužští potomci;
 a země, koho litba moje pokropí;

	a s příbuznými sen ten spojit nemohu; neb za mé smrti neměl syna Strofios.	60
	Ted' tedy bratrovi chci vzdáti úlitbu, ač odtud vzdálen jest; to možno učinit mně se služkami, jež mi vladař přidělil. To ženy řecké jsou. Než z jakés příčiny sem ještě nepřišly; nuž sama odejdu	65
	tu dovnitř svatyně, jež mým jest obydlím. (Odejde do chrámu. O r e s t é s a Pyladés vystoupí s pravé strany; Pyladés jde napřed a ohlíží se na všechny strany.)	
Or.	Hled', pozoruj, zda není někdo na cestě!	
Pyl.	Však hledím, zírám, zrak svůj všude obracím.	
Or.	Co myslíš, Pylade, jest to ta svatyně, K níž z Argu na lodi jsme mořem mířili?	70
Pyl.	Mně zdá se, Oreste; i tobě jistě as.	
Or.	A tohle oltář, s něhož stéká řecká krev?	
Pyl.	Však krví červená se jeho obruba.	
Or.	A vidíš pod římsou tu zavěšenou zbroj?	
Pyl.	To vybraná jest oběť mrtvých cizinců. Než třeba dobře zřít a kolem točit zrak. (Za celé následující řeči Orestovy prohlíží si Pyladés zevrubně chrám.)	75
Or.	Ó Foibe, do jaké to léčky věštbou svou jsi zaved' mě? Já pomstiv vraždu otcovu a matku zabiv, Lític, jež se střídaly, jsem zlobou hnán byl v dáli, z vlasti vyhnaneč, a cesty mnohé zatáčkami prošel jsem. Šel tebe jsem se otázat, jak dosáhl bych konce šíleného běhu a svých bēd, [jež v útrapách jsem snášel Řeckem tēkaje.] Ty kázal's, bych šel Taurské země do končin, kde oltáře má sestra tvoje Artemis, a bohyně vzal sochu, o níž říká lid zde, že prý s nebo přímo spadla v tento hrám, a vezma ji – ať úskokem ať náhodou, až nebezpečí překonám, bych athénské ji zemi dal; však dále neřekl jsi nic: až toto vykonám, že trampot budu prost. I přicházím sem tvého slova poslušen v zem neznámou a nevlídnou. A tebe pak, ó Pylade – tyť úkolu jsi pomocník – se ptám: Co činit? Vysokou zdí ohradu zde vidíš? Zda tam po stupních as žebříku lze vystoupiti? A jak možno zvědět vše, co nevíme? A chtějí bránu otevřít neb kyji nadzvednouti z kovu závoru a chystajíce vpád, když budu chyceni, jsme smrti synové. Než zemřítí však zde, radš prchněm' k lodi, na níž jsme sem připluli!	85
		90
		95
		100
Pyl.	Ne, útěk nelze snést, není to náš zvyk, a také věštbu boží nelze v lehkost brát; než odejdouce od chrámu my skryjme se v těch slujích, černý moře proud jež omývá, dál od své lodi, aby někdo spatře loď, to králi neřek' a my jati nebyli. Až vzejde potom oko noci pochmurné, tu z chrámu vzítí musíme se pokusit tu sochu tesanou a přibrat všechen um. Hle, tam kde prázdný prostor říms je trojřezých,	105
		110

se spustiti možno; do námahy stateční
jdou směle, chabí nikde za nic nestojí. 115
Vždyť neprošli jsme dlouhou cestou s lodí svou,
by u cíle se dala v návrat zpáteční.
Or. Ty's pravdu pravil; třeba poslechnout a jít,
kde v zemi bychom sebe tajně ukryli.
Jáť nechci také někdy býti obviněn, 120
že marná byla věštba. Nuže, jednejme!
A práce žádná mladým nebuď výmluvou.
(Oba odejdou.)

S b o r.

Ted' mlčte vy,
kdož bydlíte u moře Černého,
u dvou skalisek, která se sbíhají! 125
Ó Latony dcero,
ó lovkyně horská,
já k tvému zde stánku a před tvůj chrám
říms zlatých a nádherných sloupů
sem ve zbožné úctě panenský krok 130
svůj řídím, jsouc poslušna kněžky tvé;
svou Helladu rodící koně, svůj kraj,
jeho hradby a věže za tuto zem
jsem změnila, zahrady krásné, 135
svůj domov a otcovská sídla!
(K Ifigenii, která zatím vyšla z chrámu, jsouc pro-
vázená služkou, nesoucí zlatou nádobu na vyko-
nání úlitby:)
Nuž zde jsem! Co jest nového? Zamýšlíš cos,
že před chrám mě dala jsi zavolat?
ó rozenko vůdce, jenž před trojské zdi
kdysi přitáhl se slavným loďstvem a voj 140
s sebou přivedl nesmírný, nesčetnou zbraň, -
dcero přeslavné rodiny Atreovců?
If. Ach, družky mé!
Jáť v žalostech žalostných vězím,
a nelibě znějící zpívám si zpěv, 145
zpěv žalu a nehodný lyry jen křik,
ach, žalozpěv příbuzným mrtvým;
neb veliké neštěstí postihlo mě;
jáť nad smrtí bratrovou pláči,
již ve snách jsme spatřila minulou noc, 150
jejíž temnoty právě ted' zašly.
Tot' záhuba má!
Již není, ach, otcova domu,
ó běda mi, není už rodu!
Ach, ach! toho neštěstí v Argu! 155
Ach, běda: Ó bože, jenž zbavuješ mne
i vlastního bratra, jež měla jsem kdys,
jej do Hádu poslav, já tuhle mu vzdát
chci úlitbu mrtvých a z konvice směs 160
mu vylíti v daleké zemi té zde,
to vodu a pohorských kraviček zdroj
a Bakchovu révovou šťávu
a výrobek žlutavých včelek, 165
dar určený k smíření mrtvých.
(k služce:) Nuž podej mi konvici zlatou,
jíž úlitbu Hadovi chová!
(Vzavši konvici koná úlitbu a při tom se modlí:)
Synu Agamemnonův, jež chová již zem, 170

	jako mrtvému posílám tobě ten dar; ó přijmi jej! Nemohuť na hrob ti dát své kadeře rusé, ni prolíti slzu. Neboť daleko od vlasti tvojí i své	175
Sbor.	jsme vzdálena; rodáci moji však myslí, že mrtva jsem, ubohá, zabita byvši. Já v odpověď tobě zapěji zpěv a asijskou píseň barbarských zvuků, má paní, navzájem přednesu zpěv, jejž sluší se při nářku zpívati mrtvým, jejž Hádes si zpívá při plesech svých; a není to paián, radosti zpěv.	180 185
	Ó běda, jak nešťasten Atreův rod! Již pohasl lesk jeho žezla a přešťastných vladařů argejských již zmizela moc.	190
	A lopota lopotu stíhá, co obrátil Hélios oko své zářící, svaté, a koně své křídlaté zatočil stranou. A za strastí v zápětí nová jde strast, rod za rodem stíhající pro zlaté jehně; jde za vraždou vražda a za bolem bol. Tak platí se pokuta za vinu těch, kdož z praotců твоjich zhynuli dřív, a neblaze doléhá na všecek dům i na tebe bůh.	195 200
If.	Mým osudem odevždy vládne bůh zlobůh, od sňatku matky a svatební noci; již tenkrát mi splétaly Sudičky tvrdý los života při narození. Mě zrodila jakožto první svůj květ tam v ložnici Lédina dcera ta nešťastná k trýznění otcem a k oběti velice smutné; mě chovala slíbenou smrti, a tak mě na voze taženém koňmi pryč odvezli k aulidským pískům jako nevěstu k nesvatbě-svatbě ach, se synem Thetidy mořské; ach!	205 207 209 210 215
	Teď nehostiného moře jsouc host, tu v domově bez zahrad bydlím, jsouc bez sňatku, bez vlasti, bez přátel, já, o niž se ucházel Hellénů květ, a nezpívám ku počtě Hérině zpěv doma v Argu, a netká můj zvučící stav svým člunkem snad Pallady Athény a Titanů ozdobný obraz; než zkázu já krvavou, neladných zvuků, ach, sem přichozím cizincům strojím, jejichž smutně se ozývá plačící hlas a smutných se roní krůpěje slz.	220 208 221 225
	Než na ty já nechci teď vzpomínat; já nad bratrem ve vlasti zemřelým lkám; byl děťátko mladé, když odešla jsem, a kojil jej mateřský prs, a poupátko choval mateřský klín v mém Argu to vladaře Oresta. (Přichází pastýř.)	230
Sbor.	Aj, hle! Tu pastýř krav, břeh mořský opustiv,	

	sem přichází ti hlásit jakous novinu.	
Past.	Ó dcero Klytaiméstry a Agamemnona, ó slyš! Cos nového ti spěchám oznámit.	
If.	Co dalo podnět ke tvé řeči vzrušené?	240
Past.	Nu slyš! Sem přišli do země dva jinoši, již modrým Symplegadám s lodí unikli; toť oběť Artemidě, žertva vítaná! A věci k oběti a vodu svčcenou snad připravit bylo by již na čase.	245
	Dost pozdě přišli sem, a oltář bohyně	258
	již dávno rudě nezbarvila řecká krev.	259
If.	A odkud jsou? A jaké země nesou znak?	246
Past.	Jsou Řekové; jen toto vím a více nic.	
If.	Ni jména cizinců snad neznáš z doslechu?	
Past.	Z nich jeden „Pyladem“ byl druhým nazýván.	
If.	Jak druhý z těch dvou cizinců se jmenoval?	250
Past.	To nikdo neví; toho nezaslechli jsme.	
If.	Kde spatřili a jali jste je zastihše?	
Past.	Tam na vysokém břehu moře Černého.	
If.	A jaký spolek s mořem mají pastýři?	
Past.	My šli jsme vláhou mořskou vykoupiti skot.	255
If.	Již přejdi k tomu, kde jste oba chytili a jakým způsobem; neb to chci zvědět.	
If.	Když do moře, jež teče Symplegadami, skot po lesích se pasoucí jsme vháněli, byl jakýs lom tam prorvaný a příbojem vln vykotlaný, úkryt lovců purpuru.	260
	V té rokli tedy spatřil oba jinochy z nás jeden pastýř, hned pak navrátil se zpět, jen po špičkách svých prstů řídě kroky své, a pravil: „Nevidíte? Jacís bohové si hoví tamto.“ Jeden z nás – byl zbožný muž – zrak upřev k nim, vstříc ruce vztáh‘ a modlil se:	265
	„Ó synu Leukotheie, lodí ochránce, ó Palaimone mocný, buď nám milostiv, či Dioskurové to dlíte na břehu, či chloubá Nérea, jenž ušlechtilý sbor dcer padesáti zplodil, mořských bohyní!“	270
	Než jiný, drzý, v nevázané smělosti	275
	se prosbě vysmál řka, že trosečníci to si hoví v rokli, bojíce se zvyklosti, když doslechli, že obětujem‘ cizince.	
	Z nás většině se zdála správnou jeho řeč, i stíhati že třeba žertvu obvyklou.	280
	V tom skálu opustiv ten jeden z cizinců a hlavou zatřás dolů a zas nahoru a na koncích se paží třesa, zasténal a pobíhaje v šílenství, jak lovec vzkřik‘:	
	„Zda vidíš tu zde, Pylade? A nevidíš	285
	zde tu, tu Hádu dračici, jež zabít chce mě, na mě míříc zmije svoje přehrozné? A tuhle z šatu krev a oheň chrlící, jak mává křídly, v loktech držíc matku mou, a jako balvan chce ji na mě hoditi!	290
	Ó běda, ta mě zabije! Kam prchnout mám?“	
	My nezřeli těch příšer ošklivých; to on jen zaměnil si býků řev a štěkot psů a hlasy, jež prý vydávají Lítice.	
	My stulivše se v strachu jako před smrtí,	295
	Jsme mlčky seděli; tu meč on vytasiv,	

	se vrhl náhle skotu doprostřed jak lev, bil mečem do slabin a boků vráżeje, - tak myslil totiž, že se brání Líticím – až krví vzkvetla rudě moře hladina.	300
	Tu každý, vida dobytčata zabíjet a padati, zbraň chystal si a na škebli též troubě, domácí tak lidi svolával; neb proti mladým cizincům a silných těl my pastýři se mněli k boji slabými.	305
	A v krátce značný počet se jich shromáždil. Tu cizinec těch šílených ran zanechav, pad' na zem s bradou zpěněnou; my spatřivše, že vhod nám padl, hned jsme každý do díla se dal, a házíme. Tu druhý z cizinců mu pěnu setřel, tělo ošetřil a zahaloval šatu hustou tkaninou a číhal na rány mu od nás hrozící, tak službou svojí podporuje přítele.	310
	Když tento k sobě přišel z pádu vzchopil se a spatřil příboj nepřátel se hrnoucích a blízkost společného obou neštěstí, tu zabědoval; my však stále kameny jsme házeli a dotírali ze všech stran.	
	A tu jsme zaslechli to hrozné vyzvání: „My zemřem', Pylade; však zemřem' statečně; nuž chop se svého tesáku a za mnou pojď'!“ Když dvojí meč jsme jejich zřeli napřažen, tu honem couvali jsme v skalní rokliny. Když jedni prchli, druzí doráželi vstříc a na ně házeli; když ty pak zahnali, zas ti, kdož couvli, do nich bili kamením.	320
	Však divná věc: z těch sterých rukou jediné se nezdařilo stihnout žertvu bohyně. A stěží jen, ne odvahou, jsme zmocnili se jich a kolem naházevše řízy své, jim meče z rukou vyrvali, tu zemdlením již klesali na kolena. K země vladaři pak jsme je zavedli. A ten jak spatřil je, hned odeslal, by ztropila's je k oběti.	325
	Ó dívko, modli se, ať často takových se dostane ti žertev; a když utratíš teď tyto cizince, tím Hellas odpyká tvou smrt, tak spláceje tvou oběť v Aulidě.	
Sbor.	Věc divnou o šílenci děl's, ať kdokoli to jest, jenž z Řecka přišel k moři Černému.	
If.	Nuž, ty teď jdi a přiveď ony cizince, a čeho třeba zde, to obstaráme my. (Pastýř odejde.)	
	Ó srdce ubohé, dřív vždycky cizincům jsi mírné bylo, s nimi soustrast cítilo, jak na krajanku slušno, slzu věnujíc těm řeckým mužům, když už padli v ruce tvé. Však teď, co myslím, oním poděšena snem, že Orestés už světlo slunce nevidí, mě, kdožkoli jste přišli, tvrdou shledáte!	345
	A jest to pravda, družky, poznala jsem to: že nešťastníci vůči lidem šťastnějšími ni soustrast necítí, když zlé je postihne. Než Zeus mi nikdy vítr vhodný neposlal, ni koráb, jenž by průrvou symplegadských skal sem přivedl mi Helenu, tu zhoubu mou,	350

a Menelaa, abych se jim pomstila
a zdejší Aulidu jim dala za onu,
v níž jako tele Danaovci zabíjí
mě chtěli, při čemž knězem vlastní otec byl. 360
Ach! Zapomenout nelze útrap tehdejších!
Jen kolikrát jsem vztáhla ruce ku bradě
a otcova jsem objímala kolena
řkouc: „Ve špatné to vdavky, otče, od tebe
jsem vdávána, a k tomu matka zpívá mi 365
a ženy argejské, když ty mě zabíjíš,
zpěv svatební, a celý dům se ozývá
hrou fléten; ty však na smrt dceru vydáváš.
Tož Achilleus byl H á d e s, ne syn Péleův,
jejž slíbil jsi mi za muže, když na voze 370
jsi úskočně mě vezl k svatbě krvavé!“
A já zrak majíc zastřen hebkým závojem,
jsem ani bratra do náručí nevzala,
jenž nyní mrtev jest, ni sestře polibek
jsem nedala se stydíc, jít že do domu 375
mám Péleova; mnohá svoje oběti
jsem odložila, až se vrátím do Argu.
Ó jsi-li mrtev, jaké štěstí, ubohý
můj Oreste, jsi opustil a otcův zdar!
A bohyni já nesrovnalost vytýkám, 380
dotkne-li se někdo krve obětní
neb na rodičku sáhne-li neb mrtvolu,
ten jest prý nečistý a nesmí k oltáři,
však sama raduje se z žertev krvavých.
Toť nemožno, že zrodila by Latóna, 385
choť Diova, snad nevědomost takovou.
a také pohoštění bohů Tantalem –
že syna jedli by – mám za věc víry nehodnou
a soudím, že lid zdejší, sám jsa lidovrah,
i na bohyni přenesl tu hanebnost! 390
Dle mého mínění bůh žádný není zlý.
(Zůstane na jevišti.)

STASIMON PRVNÍ.

Sbor.

Strofa 1. Modravé skály, modravý průliv úžiny mořské,
kudy z Argu létavým střečkem jsouc
bodnuta proplula kráva k Černému moři, 395
a v asijskou zemi
kudy z Evropy přešla!
Kdo asi, opustivše hojné vody
zeleného Euróty 400
neb posvátné zdroje Dirky,
sem v divokou, pustou tu zemi přišli,
v nížto oltáře a sloupy
chrámů zborcuje lidská krev 405
ke cti Diově dceři?
Anti- Jistě že s šumným tepotem smrkových dvou řad
str. 1. vesel
k vlnám Pontu přistáli s lodicí
za dutí větrů, jež hnaly ku předu plachty, 410
své bohatství pyšné
chtíce rozmnožit v domě!
Jeť milá lidem naděje, již v touhách
svojich nenasytní jsou,
a bohatství břímě nesou

	si bloudíce po moři, do měst cizích vnikající v liché víře. Jedněm nemírné bohatství, Druhým mírné se líbí.	420
Strofa 2.	Jakpak úžinou sbíhavých skal, jak nespící výspou Finejskou tam pronikli podle mořského břehu, spějíce vzdutými vlnami Amfitrity, Néreoových padesát dcer v reji kolovém zpívá píseň taneční, plným větrem plachty se dmou a skřípá kormidlo na zádi lodi dávajíc směr? Jak jen za vání notu nebo zefyru tam pronikli v zem bohatou ptáky, tam k břehu bílému, krásný kde leží „Achillův běh“, po moři nehostiném?	425 430 435
Anti- str. 2.	Kéž se splní panino přání, že by sem náhodou jakous milá dcera Lédina přišla, opustíc město trojské, aby vlas pokropen majíc rosou krvavou a proklána jsouc mou paní, zemřela zde, svou vinu splácejíc tak! Však zprávu nejraděj‘ bychom přijaly, z řecké že země kdos z plavců zavítal sem, aby lopoty zbavil nás a otroctví béd. Kéž by mi sen splnil se tak, že bych v domě otcovském písň zas libé slyšela pět, s druhými těšíc se štěstí!	440 450
Vůdky- ně sboru.	Však tuhle již oba spoutáni jdou, ruce svázány mají, neb bohyni jsou Již určení v obětř; nuž mlčte již teď! Neb žertva ta hellénská kráčí již sem, a blíží se tadyhle k chrámu; a lživou snad zprávu pastucha ten tedy neřekl nám. Ó mocná ty, máš-li už zálibu v tom, co ti obec ta přináší, přijmi ten dar, ježž obyčej náš a zákon pokládá za hřích! (Přicházejí Taurové vedouce spoutané cizince.) I f i g e n i e. Nuže! By dobře konala se služba bohyně, je starost má. Vy pusťte ruce cizinců, ať zasvěcení jsouce nejsou spoutáni. A jdouce dovnitř chrámu, přichystejte vše, co nutno teď a čeho žádeá obyčej. (Pastýři odejdou.) Ach! (k cizincům:) Kdo otec váš a matka, jež vás zrodila a sestra, náhodou-li máte nějakou?	460 465
		470

	Ta, oloupena o dva švarné jinochy, již bude bez bratří. Kdo ví, zda podobný naš osud nečeká? Co bozi určili, vše v temnu jde, a jasně neví nikdo nic. Jen osud vede lidi v temnou budoucnost. A odkud jdete, cizinci vy nešťastní? Vyt' dlouhou cestou k té jste zemi připluli a dlouho z domu budete – tam dole; vždy!	475 480
	Orestés. Proč takto naříkáš a hrozícím nám zlem jsi zarmoucena, ženo, ať jsi kdokoli? Žeť moudrý, nesoudím, kdo máje zemřít by nářkem strach svůj před smrtí chtěl přemoci, a kdo jsa na pokraji hrobu, běduje, ač v spásu nedoufá. Tak dvoje z jednoho si splétá zlé a hlupcem tak se ukázav, přec umře. Nutnoť osudu se podvolit. Ty neplač nad námi; vždyť zdejší oběti my známe zvyk a jeho povědomi jsme.	485 490
If.	A který tedy z vás tu jménem „Pyladés“ byl osloven? To nejdříve chci zvědět.	
Or.	Tu tenhle, když ti činí radost vědět to.	
If.	A v kterém městě řeckém jest on občanem?	495
Or.	Co z toho budeš mít, ženo, když to zvíš?	
If.	Jste oba bratři, z jedné matky zrození?	
Or.	Jsme bratři přátelstvím, však rodem nikoli.	
If.	A jaké jméno otec zplodivší tě tobě dal?	
Or.	My právem mohli bychom „Nešťastní“ se zvat.	
If.	Však na to neptám se; to zanech osudu.	
Or.	Když zermřem' bez jména, nám nebudou se smát.	
If.	Proč odpíráš mi to? Či jsi ty hrdý tak?	
Or.	Mé tělo obětuješ přec, ne jméno však!	
If.	A ani město neřekneš mi, z něhož jsi?	505
Or.	Nic nezískám tvým ptaním, máje zemřít.	
If.	Co vadí ti však laskavost mi prokázat?	
Or.	Nuž, slavné Argos já svou vlastí nazývám.	
If.	Ó bozi, opravdu jsi ztamtud, cizinče?	
Or.	Jsem z Mykén, které kdysi šťastny bývaly.	510
If.	Vlast opustil jsi vyhnán byv či pročpak as?	
Or.	Já prchl vůli svou a proti vůli přec.	512
If.	Nicméně vítán mně sem z Argu přišel jsi.	515
Or.	Však sobě ne; a tobě-li, toť tvoje věc.	516
If.	Zda řekl bys mi, co si přeji zvědět?	513
Or.	Nu, na tom nesejde již při mém neštěstí.	514
If.	Znáš jistě Troju, o níž všude je teď řeč?	517
Or.	Kéž nikdy jsem jí ani ve snu nespátřil!	
If.	Prý není už jí, zbraní byla shlazena?	
Or.	Tak jest, to pravou skutečnost jste doslechli.	520
If.	A Helena v dům Menelaův přišla zpět?	
Or.	Ba přišla, ale komusi z mých k neštěstí.	
If.	Kde jest? Též mně dřív zavinila jakés zlo.	
Or.	Je ve Spartě, a se svým prvním manželem.	
If.	Ó prokletá všem Řekům, ne mně samotné!	525
Or.	Já také trochu z jejích svateb okusil.	
If.	A návrat Achajů zda stal se jak jde hlas?	
Or.	Jak na mně vyzvídáš vše rázem shrnuvši!	
If.	Vždyť nežli zemřeš, to chci z tebe vytěžit.	
Or.	Nuž ptej se, chce-li se ti, já pak odpovím!	530
If.	Zda jakýs Kalchas, věštec, z Troje vrátil se?	
Or.	Ten zemřel, jak se vykládalo v Mykénách.	

If.	Jak správně, paní má! A co syn Laërtův?	
Or.	Jde řeč, že žije, ač se dosud nevrátil.	
If.	Kéž zhynul by a nikdy domů nedošel!	535
Or.	Jej neproklínej; chřadne vše, co jeho jest.	
If.	Syn Néreoyny Thetidy jest ještě živ?	
Or.	Ten ne; byl marný sňatek jeho v Aulidě.	
If.	Byl podvodný, jak vědí ti, jichž týká se.	
Or.	Kdo jsi? Jak zevrubné máš zprávy o Řecku!	540
If.	Jsem odtamtud, již jako dítě ztracena.	
Or.	Pak právem, co se děje tam, chceš zvěděti.	
If.	Což vojevůdce, jehož šťastným jmenují?	
Or.	A který? Ten, jejž já znám, k šťastným nepatří.	
If.	Syn Atreův to, kníže Agamemnon byl.	545
Or.	To nevím; téhle řeči, ženo, zanechej!	
If.	Ne, probůh, řekni, cizínče, mně k radosti!	
Or.	Jest mrtev, chudák, sám pak zničil kohosi.	
If.	Jest mrtev? Jakou příhodou? Já ubohá!	
Or.	Proč nárek tento? Byl snad твоjím příbuzným?	550
If.	To nad dřívějším jeho štěstím sténám jen.	
Or.	Smrt strašnou měl, byv vlastní ženou zavražděn.	
If.	I vrah i mrtvý zasluhují našich slz.	
Or.	Již ustaň! Dosti! Netaž se mne na nic dál!	
If.	Jen toto ještě: žije nešťastníka choť?	555
Or.	Jest mrtva; syn, jejž zrodila, ji utratil.	
If.	Ó dome zřícený! A co tím zamýšlel?	
Or.	Chtěl takto na ní pomstít otce mrtvého.	
If.	Ach! Jak spravedlivý zločin dobře vykonal!	
Or.	Jsa spravedliv, přec nemá štěstí od bohů.	560
If.	A zůstal po knížeti ještě jiný syn?	
Or.	Jen dcera jedna pozůstala. Elektra.	
If.	A což, zda o dceři se mluví zabité?	
Or.	Nic, jen že mrtva jsouc již světla nevidí.	
If.	Ó nešťastná i otec, jenž ji usmrtil!	565
Or.	Vděk zhynula zlé ženě, vděku nehodné.	
If.	A žije v Argu zemřelého otce syn?	
Or.	Ten nikde a přec všude žije, nešťastník.	
If.	Sny lživé, s bohem! Nic jste tedy nebyly.	
Or.	Vždyť ani bohové, již zvou se moudrými,	570
	víc pravdy nemají než snové prchaví,	
	a zmatek mnohý v božských věcech panuje	
	i v lidských. Nejvíce však rmoutí jedna věc,	
	když člověk rozumný, slov věstců poslechnuv,	
	tak zahyne, jak zhynul těm, kdož vědí to.	575
Sbor.	Ach, ach! Jak s námi jest a mými rodiči?	
	Zda žijí? Zdali nežijí? Kdo řekne mně?	
If.	Nuž poslyšte! Já k myšlence jsem dospěla,	
	již provést chci, ó cizinci, jak k vašemu,	
	tak k svému blahu. Že věc dobrá jest, to zvlášť	580
	se jeví tehdy, když jest ku prospěchu všem.	
	Což kdybych já tě zachránila, nechtěl bys,	
	jda do Argu mým milým něco vyřídit	
	a dopis donést, jaiž jakýs zajatec	
	mi napsal ze soustrasti, soudě, ruka má	585
	že nevráždí jej, ale mocí zákona	
	že umírá, když bohyně tak uznává.	
	Jáť nikoho jsem neměla, kdo z Argu jda	
	by zase do Argu zpět dopis donesl	
	z mých milých někomu, jsa za to zachráněn.	590
	Ty jistě, zdá se, nejsi rodu nízkého,	
	znáš Mykény i ty, jež já mám na mysli:	

	nuž vydej se tam, odměny ne lecjaké se dostane ti za list lehký: záchrany. Tu ten však, ježto obec nutí mě,	595
	sám bez tebe buď obětován bohyni.	
Or.	To vše jsi pěkně řekla, kromš jednoho: smrt druhá mého pro mě těžkou ranou jest jáť na své lodi vezu svoje neštěstí, tu ten pak se mnou pluje kvůli trudům mým.	600
	A nemám tedy práva jeho záhubou si dík tvůj získat, sám když zhoubě uniknu. Než takto staň se: dopis svůj dej druhu zde: on zanes je do Argu k tvé libosti;	
	a mě, kdo chce, ať zabije. Jeť hanebné, když přítel do neštěstí vrhnuv přítele, sám zachrání se. Tuhle ten je přítel můj, a chci, aby světlo viděl stejně jako já.	605
If.	Ó mysl krásná, z kořene jsi vzácného a přátelům svým opravdovým přítelem.	610
	Z mých sourozenců kéž by ten byl takový, jenž zůstal mně. Vždyť také já, ó cizinci, mám bratra, jenom že ho nyní nevidím. Když tomu tedy chceš, tu toho pošleme s tím listem, ty pak zemřeš; velkou zajisté	615
Or.	máš lásku k tomuto zde svému příteli.	
If.	A kdo tu hroznou oběť na mně vykoná?	
If.	Já; mně ten úkol od bohyně svěřen jest.	
Or.	Však nevděčný, ó dívko, šťastný také ne.	
If.	Jsme podrobeni nutnosti, již třeba dbát.	620
Or.	Ty sama mečem stínáš muže, žena jsouc?	
If.	Ne, ale vlasy tvoje vodou pokropím.	
Or.	A kdo je katem? smím-li se já na to ptát.	
If.	Jsou uvnitř toho domu, jimž to úkolem.	
Or.	A jaký hrob, až zemru, přijme tělo mé?	625
If.	Tam uvnitř svatý oheň, potom tmavá sluj.	
Or.	Ach!	
If.	Kéž ruka sestřina by pochovala mě! Toť marné přání, chudáku, jsi pronesl, ať's kdokoli; ta odtud bývá daleko.	630
	Než, poněvadž jsi Argejan, já sama ti, tu službu, pokud možno bude, prokáži. Já ozdob hojnost vložím tobě do hrobu a žlutým olejem tvé tělo poliji a šťávu, kterou z horských květů vyssála si včelka žlutá, na tvou hodím hranici.	635
	Ted' půjdu již a psaní z chrámu bohyně sem přinesu; však neměj za zlé mi můj čin! (Otevře dvěře chrámu a posunkem ukazuje, aby sluhové vyšli.) Ted' nespoutány hlídejte je, sluhové! – (k sobě) Ta zpráva moje jistě kohos překvapí z mých přátel v Argu, ježž mám ráda nejvíce, když dopis řekne mu, že žijí ti, jež má on za mrtvé, a dá mu jistou milou zvěst. (Odejde do chrámu.)	640
Sbor.	(k Orestovi). Lituji tebe, ach, k smrti že krvavé zasvěcen musíš být a vodou pokropen.	645
Or.	Proč nad tím lkáte? Radujte se, cizinky!	
Sbor.	(k Pyladovi.) Tebe však jinochu, velebím; štěstí máš:	

	do vlasti zase své se můžeš navrátit.	
Pyl. Sbor	Když přátelům smrt hrozí, nelze šťasten být. (k Pyladovi.) Ó kruté poslání! Ach, ach! (k Orestovi.) A tebe čeká smrt! Ach, ach! Kdo z vás je více hoden lítosti? A mysl moje na dvě kolísá, tebe či tebe mám nářkem tu oplakat dřív.	650 655
Or.	Zda Pylade, probůh, cítíš totéž jako já?	
Pyl.	To nevím; ptáš se, co ti říci nemohu.	
Or.	Kdo jest ta dívka? Jak se čistě hellénsky nás otázala na zápasy v Iliu a návrat Achajů a věstce Kalchanta, a znala Achillea, jak pak litujíc též nešťastného Agamemnona, na ženu a děti se mne ptala! Jistě odtamtud je z Argu někde rodem; neboť jinak list by neposílala, ni nezvídala by, tak zájem jeví, zda se Argos dobře má.	660 665
Pyl.	Ty's předešel mě trochu, totéž řekl's dřív až na jedno: vždyť každý všude osudy zná králů, kteří zájem jakýs vzbudili. Než promyslíš jsem ještě jinou jakous věc.	670
Or.	Nu jakou? Sděl ji se mnou: lépe poznáš ji.	
Pyl.	Je hanbou pro mě světlo zřít, když zemřeš ty. Já spolu plul, mně dlužno spolu zemřít též. A tím si zjednám zbabělosti výtku zlou tam v Argu i též v zemi Fóků skalnaté. A zdát se bude většině – jeť mnoho zlých – že zradiv tebe domů sám jsem zachránil se nebo úkladně jsem – jesti' rod váš sláb – ti zhoubu nastrojil, chtě vlády zmocnit se, když dědičku, tvou sestru za manželku mám.	675 680
	Já toho tedy obávám a stydím se, a není možno, abych s tebou nezemřel a spolu nebyl popraven a spálen též, neb přítelem jsem tvým a hany se bojím.	
Or.	Mluv lepší řeč! Svůj osud nésti musím sám; strast nést-li možno jednu, nepronesu dvě. Co ty pak příkrým nazýváš a hanebným, to na mě padá, svého druha v trampotách když usmrtím; však pro mě zemřít není zlem v tom stavu, v jakém žiji bohů řízením. Ty šťasten jsi a dům tvůj čist, ne nemocen, však můj jest bezbožný a stížen neštěstím. Ty zachraň se a děti ze sestry mé zplod', již dal jsem tobě, aby byla chotí tvou a zachovala jméno mé, a otcův dům by nevyhynul někdy, v niveč nepřišel.	690 695
	Než jdi a žij a v domě bydlíš otcově! Až do Řecka a Argu koni slavného pak přijdeš, za to při pravici prosím tě: tam nasyp mohyly a pomník postav mně a slzy, vlas svůj ať mi sestra na hrob dá. A zvěstuj tam, že jakous ženou argejskou jsem zhynul zde, byv před oltářem utracen. A sestru nikdy neopust', když viděl bys,	700 705

	že bezdětna je přízeň otcova i dům. Bud' zdrav! Jáť nejvěrnějším z přátel shledal jsem tě, svého druha na lovu, jenž vychován byl se mnou, se mnou snášel četné strasti zlé.	
	Však Foibos, který věštcem jest, mě oklamal; lest zosnovav, co nejdál od Hellady pryč mě zahnal, za dřívější věštby stydě se. Já všecko své mu dav a věšteb poslušen, jsem matku zabil, za to nyní hynu sám.	715
Pyl.	I hrobu dostane se ti, i sestře tvé já věren zůstanu, a ty mně, ubohý, až zemřeš, budeš ještě milejší než živ. Však boží věštba ještě nezhubila tě, i stojíš-li snad třeba smrti na blízku.	720
Or.	Však stává se, ó stává, velké neštěstí že velké změny přináší, když osud chce. Mlč! Slova Foibova mi neprospějí nic, neb ona žena již sem z domu přichází. (If. vystoupí z chrámu.) If. (ke strážcům hlídajícím zajatce.) Vy odejděte již a jdouce připravte tam uvnitř, čeho třeba strůjcům oběti! (k zajatcům.) Zde tabulky jsou mnohokrát složené, ó cizinci; co kromě toho přeji si, teď poslyšte: jeť člověk v tísní jinačí a jiný, po strachu když myslí nabude.	725 730
Or.	I bojím se, až z této země odejde, by za nic neměl moje uložení ten, jenž tento dopis do Argu má donést.	
If.	Co tedy chceš? Stran čeho na rozpacích jsi?	
If.	At' přísahá mi, že můj dopis dopraví [mým v Argu přátelům, jimž chci jej poslati.]	735
Or.	A dáš zde tomu za to stejný závazek?	
If.	Co tedy mám či nemám vykonat? Nu mluv!	
Or.	Že z této země propustíš jej živého.	
If.	To správně řekl's. Neboť jak by zprávu dal?	740
Or.	Zda také vladař k tomu dá své svolení?	
If.	Jej přemluvím a sama na loď zavedu.*	
Or.	(k Pyladovi.) Nuž přisahej! (k Ifigenii): Ty předříkávej přísahu!	
If.	Je třeba říci: „List tvým milým odevzdám.“	
Pyl.	Tvým milým dopis tento jistě odevzdám.	745
If.	A já tě z tmavomodrých skal ven propustím.	
Pyl.	A který bůh je svědkem tvojí přísahy?	
If.	Tot' Artemis je, v jejímž domě úřad mám.	
Pyl.	Já při Diovi, nebes vládci, přísahám.	
If.	A nesplně-li přísahu, mě oklameš?	750
Pyl.	At' nevrátím se! A což ty, když zradíš mě?	
If.	At' nikdy do Argu již živa nevkročím!	
Pyl.	Věc poslyš ještě, kterou pominuli jsme.	
If.	Však žádná není nevčas, jen když správná jest.	
Pyl.	Tu výjimku mi dej, že ztroskotá-li loď a dopis ve směsici věcí ztratí se, a zachráním-li pouze holé tělo své, že přísaha ta moci mít už nebude.	755
If.	Nuž víš, co učiním? Vždyť víc dá zase víc! Svůj vzkaz, jenž v listu záhybech je obsažen,	760

*Doplniti jest Pylada. Předmět tento vynechán jest i v originále.

	ti řeknu, abys moh' jej milým oznámit. Tak budu jista: zachrániš-li dopis ten, co napsáno je v něm, on mlčky řekne sám; však v moři-li to psaní zmizí beze stopy, ty sebe zachráně též vzkaz můj zachrániš.	765
Pyl.	To dobře řekla's vzhledem ke svým i stran mne. Nu pověz, komu dopis tento do Argu mám donést a jménem tvým co říci mu.	
If.	Rci synu Agamemnonovu Orestu: „To vzkaz je sestry popravené v Aulidě, však živé, ač tamním lidem mrtva již.“	770
Or.	A kdepak jest? Což z mrtvých vstala zemřevší?	
If.	Zde vidíš ji, však v řeči nevyrušuj mne! „Ty do Argu mě doprav, bratře, v barbarské než zemi zemru, od obětí bohyně mě odveď, při nichž lidobijce úřad mám.“	775
Or.	Co říci, Pylade? Kde vlastně my to jsme?	
If.	„Sic jinak kletbou domu tvého stanu se, (nevyrušujíc se) ó Oreste – to jméno vštěp si v paměť svou!	
Or.	Ó bohové!	
	If. Nač voláš bohy k řeči mé?	780
Or.	To nic! Jen domluv; já jsem duchem jinde byl.	781
If.	A rci, že mě tam zachránila Artemis, laň za mě davši, kterou zabil otec můj – ač myslil ostrý meč že tasí na dceru – a usadila v této zemi. Toť můj vzkaz a toto napsáno je v listu záhybech.	785
Pyl.	Ty snadnou zavázala jsi mě přísahou, též velmi dobře přísáhši; čas kratičký jen prodlím se splněním svojí přísahy. (k Orestovi). Hle, tu ti dopis přináším a vydávám, ó Oreste, ježž zde tvá sestra posílá.	790
Or.	Jej přijímám; však stranou dopis nechaje, teď jinak nežli slovy radost projevím. (Objímaje Ifigenii:) Ó sestro nejmilejší, nejvýš překvapen jsa, přece objímám tě rukou věřící a raduji se, když jsem zvěděl taký div.	795
If.	To nesluší se, cizince, bys objetím šat posvátný a kněžku boží zneuctil.	
Or.	Ó sestro sourodá a z otce jednoho, to Agamemnona, ty neodvracej se, teď majíc bratra proti všemu tušení!	800
If.	Já tebe bratra? Ustaň v řeči takové! Vždyť Argos jest ho plno a též Nauplia!	
Or.	Tam není sourozenec tvůj, ó ubohá!	805
If.	Zda Lakonka tě Tyndarovna zrodila?	
Or.	Já z Pelopova vnuka syn jsem zplozený.	
If.	Co díš? Zda důkaz toho jaký pro mě máš?	
Or.	Mám. Z otcovského domu na něco se ptej.	
If.	I bez ptaní se pravdy brzo dopídím.	782
	Teď musíš mluvit ty, já budu poslouchat.	810
Or.	Chci mluvit nejdřív o Elektře z doslechu: Že kdysi Atreus měl spor s Thyestem, to víš?	
If.	Ten spor prý zlatého se týkal jehněte.	
Or.	A víš, že vetkala's jej v hustou tkaninu?	
If.	Ó nejmilejší, blízko k srdci trefuješ!	815
Or.	A zobrazený ve tkanině slunovrat?	
If.	I ten jsem obraz tenkou přízí utkala.	

Or.	A matka koupel do Aulidy dala ti.	
If.	Vím; neboť sňatek líčený mě odvedl.	
Or.	A což, zda vlasy matce neposlala jsi?	
If.	To na památku místo těla do hrobu.	
Or.	Ted' ty, jež sám jsem spatřil, povím důkazy: Byl v domě našem starý oštěp Pelopův, jímž mávaje si dobyl panny pisanské, to Hippodameie, Oinomaa zavraždil;	825
If.	ten oštěp v tvé byl ukryt dívčí komnatě. Ó nejdražší; neb opravdu's můj nejbližší; již mám tě, bratře, z otčiny příšlý sem, z Argu, ó milený!	830
Or.	A tebe já, ač mrtvou, jak se myslí tam. A slzou-neslzhou a pláčem radosti tvé vlhne oko, stejně jako oko mé.	
If.	Maličký's ještě byl, útlé jen děťátko, v náručí chůvině, když jsem pryč odešla. Ó srdce šťastnější než slovy říci lze! Neboť co říci mám? Divoucí tento div nevyrkne žádná řeč.	835 840
Or.	Kéž budoucně již spolu šťastni jsme!	
If.	Nesmírnou radost mám, milené družky mé! Až bojím se, že z rukou vzhůru k étheru pryč mi zas ulétne. Buď zdrav, ty krbe kyklopský, ó vlasti má, milené Mykény, za život dík můj měj, za jeho výchovu, tuhle bratra že's živila, domu to našeho světlo a naději.	845
Or.	Jsmem rodem sice šťastni, během života však, sestro má, jest údělem nám neštěstí.	850
If.	Vím to já nešťastná; neboť mi mečem svým proklátí hrdlo chtěl zločinný otec můj.	
Or.	Ó běda, vidím to, jak byl bych býval tam.	885
If.	Bez písne svatební, ke sňatku s Achillem, do stanu, bratře můj, byla jsem vedena; před stupněm oltáře byly však slzy, pláč, vodou jsem byla, ach, ztropena k zabítí!	860
Or.	Též já jsem zplakal nad tou otce odvahou.	
If.	Otec to neotec, zloosud osud byl, jedno šlo za druhým –	865
Or.	Že bratra, nešťastnice, chtěla's zabítí!	
If.	Vůlí božstva jakéhos. Hrozná, ach, odvaha! Chtěla jsem hroznou věc, hroznou jsem chtěla věc, běda mi, bratře můj!	870
	Málem jen ušel jsi bezbožné záhubě, bodnutím ruky mé! Jak jen se to všecko skončí? Jaký osud na mě čeká? Jak jen cestu ti nalézti ted' od smrti sekerou, abych tě vrátila	875

	do vlasti argejské, nežli do hrdla vnikne ti meč?	880
	Najítí východ ten, ó duše nešťastná, tvou je teď úlohou!	
	Zda snad po souši, nohou během rychlým, nikoli na lodi?	885
	Avšak smrt by tě dostihla v barbarské zemi, až bys šel neschůdnou cestou; modravou úžinou skalní	
	dlouhá pak cesta jest pro útěk na lodi.	890
	Ó běda! Ó běda!	
	Kdo by ubohým nám, ať už člověk neb bůh, tu z nesnází těch	895
	ukázal cestu a nás Atreovice dva, jediné z rodu již, vyprostil z neštěstí?	
Sbor.	Tu podivnou a nevýhodnou příhodu, jsouc sama svědkyní, dál budu vyprávět.	900
Pyl.	Je slušno, aby přátelé se objali, když shledají se s přáteli, ó Oreste; než třeba nářků zanechat a přemýšlet, když zasvitlo nám slavné světlo záchrany –	905
	jak dostati se z této země barbarské. Tak moudří činí; ne se štěstí vzdát, čas propásti a s radostí se minouti.	
Or.	To's dobře pravil, myslím však, že štěstěna se s námi o to postará a že smělému též božstvo právem větší silou pomáhá.	910
If.	Mě nic, to věz, teď neodvrátí od toho, bych netázala se tě, jaký žití los má asi Elektra; jeť milé mně vše mé.	
Or.	Ta žije tuhle s tím a šťastný život má.	915
If.	A odkud tento jest a z koho narozen?	
Or.	Fók Strofios se otcem jeho nazývá.	
If.	Je z dcery Atreovy a můj sestřenec?	
Or.	Tvůj sestřenec a opravdový přítel můj.	
If.	Ten nebyl ještě, když mě otec zaít chtěl.	920
Or.	Ne, nějaký čas Strofios byl bez dětí.	
If.	Bud' vítán mi, ó choti sourozenky mé!	
Or.	A mým je zachráncem, ne pouze příbuzným.	
If.	Jak's mohl spáchat na matce ten hrozný čin?	
Or.	To nechejme; já svého otce mstil jsem tím.	925
If.	A pročpak ona svého chotě zabila?	
Or.	Tot' její věc a tobě slyšet nevhodná.	
If.	Již mlčím; Argos nyní hledí na tebe?	
Or.	Tam vládne Menelaos; já jsem vyhnancem.	
If.	Snad na slabém se domě neprohřešil strýc?	930
Or.	To ne, mě ženou z vlasti hrozná Lítice.	
If.	Tož odtud zpráva, na břehu že's zešílel!	
Or.	Ne poprvé to zřeli moje neštěstí.	
If.	Ted vím: to pro matku tě hnaly Lítice.	
Or.	Že dýchaly až na mě dech svůj krvavý.	935
If.	A proč jsi v tuto zemi kroky zamířil?	
Or.	Sem přišel jsem byv vyzván věštbou Foibovou.	
If.	Co měl jsi vykonat? Lze říci to, či ne?	
Or.	Já povím to; mých strastí je to začátek. Když zločin, o němž pomlčíme, na matce byl vykonán, já Líticemi stíhán jsa	940

	a z vlasti prchnuv, hnal jsem nohy šílené, až do Athén mě poslal Foibos konečně se zpovídat bezejmenným bohyním. Tam soud je svatý, který Areovi Zeus kdys založil, by soudil rukou poskvřnu. Když tam jsem přišel od žádného z přátel svých jsem nebyl přijat rád, jsa bohům odporný. Kdo soustrast cítili, ti jídla na stůl zvlášť mi dávali, přec jsouce střechou pod jednou, 950 do nádoby zvláštní vína odměrku. 953 všem stejnou nalivše, si popíjeli zvlášť 954 a mlčením mě učinili nemluvným, 951 bych oddělen byl jídlem i též číší svou. 952 Já nechtěl hostitelům výtky činiti 055 a mlčky hryzl se a dělal nevědom jen povzdychuje si, vždyť byl jsem matky vrah. Však moje neštěstí, jak slyším, Athénám se stalo slavností a doisud trvá zvyk, že uctívají Palladinu konvici. 960
	Když na vrch Areův jsem přišel, postaviv se před soud, jeden stupeň já jsem zaujal a druhý z Lític která byla nejstarší. Řeč promluviv i vyslechnuv stran vraždy své, jsem Foiba svědectvím byl zachráněn a týž 965 mi počet hlasů sčítla Pallas v ruce své, soud hrdelní jsem jako vítěz opustil. A které z Lític uspokojil rozsudek, ty blízko soudu svatyni si určily; než kterým z bohyň nelíbil se nález ten, 970 ty honily mě stále v běhu neklidném, až vstoupiv na svatou zas půdu Foibovu a před svatyní lehnuv si, jsa bez jídla jsem přísahal, že život svůj tam vydechnu, když Foibos, jenž mě zničil, nezachrání mne. 975 Tu ze zlaté dav hlasu zavznít trojnožky, mě Foibos poslal sem, bych s nebe spadlý vzal tu obraz, jej pak složil na zem athénskou. Nuž při záchraně, kterou Foibos určil nám, ty pomoz; až ten obraz míti budeme, 980 prost budu šílenství a na loď dopravě tě mnohoveslou, v Mykénách zas usadím. Nuž milená ty moje hlavo sesterská, ó zachraň otcův dům a zachraň také mne; vždyť jinak ztracen jsem i dům náš Pelopův, 985 když nedobudem' nebeského obrazu.
Sbor.	To hněvem jakýms hrozným souží bohové rod Tantalův a útrapami stíhají!
If.	Já toužila již před tím, než jsi přišel sem, se dostat do Argu a bratra spatřiti 990 a totéž chci, co ty: tě útrap zbaviti a nehoršíc se na toho, jenž zabil mě, náš znova vzpřímit churavý dům otcovský. Ty musíš tedy domů zdráv se navrátit a sochu odnésti. Já ráda bych ji vydala a tobě pomohla se vrátit do vlasti; tak zachovajíc ruce čisté od vraždy, bych zachránila dům. Než jak bych bohyni 995 to utajila? Též se bojím vladaře, až bez sochy tam najde kámen podstavce. Toť jistá smrt! Neb jak bych vymluvila se?

	Nuž, obé-li se zdaří provést zároveň, i sochu odnésti i lodí krásnou mě pryč odvézt, potom podnik šťastně dopadne; však obé-li se rozdělí, tu zhynu já, a ty své proveda, bys došel návratu. – Nuž nezřeknu se, bych i měla zemřít, tvé záchrany; neb muž-li z domu odejde, smrt jeho ztrátou jest, však žena nemá významu.	1000
Or.	Já nestanu se, jako matky, vrahem tvým! Dost na její je krvi; myslí jedné jsa, chci s tebou žít neb stejně smrti propadnout. A vyvážnu-li odtud sám, pak odvedu i tebe domů nebo s tebou zemru zde.	1005
	Co myslím, poslyš: kdyby nevhod byla věc ta Artemidě, jak by Foibos věštbu dal, byxch dopravil tu sochu na hrad Palladin? A jest-li vůlí její odtud přesídlit, jak připustit by mohla proto tvoji smrt? Což proto snad tě zachránila v Aulidě a sem v tu zemi barbarskou tě přenesla, bys jenom konala jí hrozný obřad ten a smrt zde našla po životě přesmutném? Jest jistě její vůlí, abys do vlasti se navrátila zpět, když dlouhém po čase mi dopřála se setkat s tebou, sestro, zas a tvář svou spatřiti. Když dohromady vše to shrnu, doufám, že se návrat podaří.	1010
If.	Jen tak to zařídit, by smrt nás nestihla a my přec vzali sochu tu? Zde slabina je domů návratu, zde rady třeba jest.	1015
Or.	Zda usmrtiti vládce bychom nemohli?	1020
If.	Věc hroznou děl jsi: hostitele zabíjet!	
Or.	Však oba-li nás zachrání, je zkusit ji.	
If.	Já nemohu, ač odhodlanost schvaluji.	
Or.	A což v tom chrámě kdybys ty mě ukryla?	
If.	Tmy vyčkájíce abychom se spasili?	1025
Or.	Noc patří zlodějům a spravedlivým den.	
If.	Jsou uvnitř strážci, jimž se nelze utajit.	
Or.	Ach, veta po nás! Jak se zachráníme tak?	
If.	Já něco, myslím, nového jsem našla.	
Or.	Co je to? Řekni, abych seznal to též já.	1030
If.	Tvé šílenosti použiju jako lsti.	
Or.	Lsti vymýšlet, to ženy dobře umějí.	
If.	A řeknu, z Argu že jsi přišel jako vrah.	
Or.	Jen užij mého neštěstí, když získáš tím.	
If.	A proto nesmíš bohyně být obětí –	1035
Or.	Co jako důvod udáme, já tuším již –	
If.	že nejsi čist. Tak věcí svatou vzbudím strach.	
Or.	A jak tím obraz boží spíše získáme?	
If.	Já budu chtít tě proudy moře očistit.	
Or.	Tak obraz, ten náš cíl, přec v chrámě zůstane!	1040
If.	I ten jest omýti, že's dotkl ho ty.	
Or.	Kde má se omývání stát? Zda v zálivu?	
If.	Kde loď tvá kotví přivázána provazy.	
Or.	A ty či někdo jiný sochu přinese?	
If.	Já sama; neboť já jen smím se dotknout jí.	1045
Or.	A jakou roli hráti bude Pyladés?	
If.	On stejnou vinou poskvrněn jest jako ty.	
Or.	To tajně vykonáš či s vládce vědomím?	
If.	Jej přemluví; to tajně nelze provést.	

Or.	Nuž, vesla lodi připravena k odplutí.	1050
If.	By ostatní se zdařilo, je tvoje věc.	
Or.	Jen třeba, aby tyto (ukazuje na ženy) utajily to.	
	Nuž promluv k nim a hled' je slovy přesvědčit Jeť silna žena, chce-li soustrast vzbuditi.	
	Vše ostatní snad dobře nám už dopadne.	1055
If.	Ó ženy rozmilé, já na vás pohlížím, a osud můj jest v rukou vašich, štěstí mé neb zničení a ztráta vlasti, milého též bratra a též nejmilejší sestry mé.	
	A nejprve chci řeč svou takto začít:	1060
	My ž e ny jsme, rod vespolek si přátelský, jenž pevný jest, když hájí zájmy společné.	
	Nuž pomlčte a spolu buďteť pomocny nám k útěku. Je krásné jazyk pevný mít.	
	Vždyť vidíte, že ječden osud přátele	1065
	tři čeká: buďto návrat do vlasti neb smrt.	
	A zachráníc se, do Řecka vás odvedu, své štěstí sdíleti. (K vůdkyni sboru:)	
	A při tvé pravici tě snažně prosím, při tvém líčku líbezném a kolenech a co ti doma nejdražší!	1070
	(k celému sboru:)	
	Co říkáte? Kdo souhlasí s tím a kdo ne?	
	Nuž promluvte! Neb nesouhlasíte-li s tím, jest veta po mně, po bratru též ubohém.	
Sbor.	Jen chutě, paní milá, hled' se zachránit!	1075
	Co na mně jest, já jistě o všem pomlčím – necht' ví to mocný Zeus! – stran čeho prosíš mne.	
If.	Bud' zdar vám za tu řeč, a štěstí dojděte! (k Orestovi a Pyladovi:)	
	Ted' vaší úlohou jest jít už do chrámu; neb hned už vladař této země přijde sem	1080
	se zeptat, cizinců zda oběť hotova (Orestés a Pyladés vstoupí do chrámu.)	
	Ó mocná, která v aulidském jsi zálivu mě zachránila z otce ruky vražedné, i nyní zachraň mne i tyto! Jinak by tvou vinou pozbyl víry Foibův věštný hlas.	1085
	Ty milostivě do Athén rač přesídlit z té země cizí, neslušíť se, abys zde, ty byla, mohouc vlásti městem bohatým (Také Ifigenie odejde do chrámu.)	

STASIMON DRUHÉ.

Sbor	Ptáčku ledňáčku, na mořských	
Strofa 1.	jenž si útesech skalnatých	1090
	smutný žalozpěv zpíváš, rozumný rozumí písniče tvé: kvílíš nad chotěm píseň svou!	
	K tvému nářku družím svůj nářek já, smutné bez křidel ptáče;	1095
	mě touha jímá po řeckých hrách mou touhou Artemis jest, pod kyntským vrcholem sídlící, palmy kde bojný šelestí list,	
	vavřínu lepý vyrůstá strom,	1100

	olivý šedé posvátná sněť, Latónin milý v bolestech kout, jezero s vodou vířící v kruh, na němž zpěvává písní svou labuť velebí Musy.	1105
Anti- str.1	Ach, jak bohaté proudy slz tenkrát tváře mi smáčely, když nám bořeny hradby, já pak jsem na cizí vstoupila loď vesly hnána a oštěpy!	1110
	Za mnoho zlata výměnou dána jsouc, v cizí zemi jsem přišla, kde sloužím kněžce bohyně té, již těší jelenů lov, Ifigeneie tu služkou jsem,	1115
	jejížto oltář nehubí brav. Tomu, kdo stále nešťasten jest, závidím osud; smutnýť mu los stálým je druhem: nestrádá tak, osudu: tíž když dolehne naň.	1120
	V bídu upadnout po štěstí: lidský život pak těžký.	
Strofa 2.	Tebe odveze, paní má, lodi argejské padesát vesel; jim pak zvučně dávati takt bude voskem spojená trest'	1125
	Pana horského písní svou. Foibos věštec zpíváje sám ke zvukům varyta sedmi strun, tebe šťastně dopraví zpět	1130
	v Athéňanů bohatou zem. Ale mě nechajíc zde, pryč odejdeš za vesel ran, plachty opřené o lana stožáru na předě větrem a táhlem se rozepnou v let	1135
	s lodí rychloplavnou.	
Anti- str.2.	Skvělou dráhu kéž přeletím, po níž ohnivě jezdí slunce, nad svůj vlastní doletím krov, tam pak křídly na zádech svých lehce mávajíc skončím let.	1140
	Tam bych dala se v taneční rej družičkou při sňatech slavných jsouc, vedle milé matičky své	1145
	v tanci vedouc družek svých rej; chtěla bych závodit tam svou krásou a bohatstvím rouch; krásným závojem, bohatě protkanou rouškou a hustými prameny kadeří svých	1150
	tvář bych zastínila. – (Vystoupí král Thoas.)	
Th.	Kde hellénská je žena, chrámu strážkyně? Zda v obět' zasvětila již ty cizince a těla jejich ohněm planou v svatyni?	1155
Sbor.	Tu jde a vše ti, pane, přesně vypoví.	
Th.	Ha! (If. nese sochu Artemidinu.) Proč vzavši sochu s posvátného podstavce, ó dcero Agamemnonova, neseš ji?	

If. Ó pane, zadrž nohu v předsíni!
 Th. Ó Ifigeneio, co je v chrámě nového? 1160
 If. I fuj! To slovo musím dáti čistotě.
 Th. Proč začínáš tak podivně? Mluv zřetelně!
 If. Ó pane, nejsou čisty žertvy chycené.
 Th. To z čeho's poznala? Či mluvíš z dohady?
 If. Že obraz boží otočil se čelem zpět. 1165
 Th. Sám sebou hnul se nebo země otřesem?
 If. Sám od sebe; neb oči při tom zamhouřil.
 Th. A toho příčina? Snad zločin cizinců?
 If. Nic jiného; neb hrozný skutek spáchali.
 Th. Snad nezabili z našich kohos na břehu? 1170
 If. Již z domu vraždou poskvrnění přišli sem.
 Th. A na kom? Touha jímá mě to zvěděti.
 If. Svou matku zavraždili mečem společně.
 Th. Ó bozi! Kdo by toho odvážil se z nás?
 If. Však proto vyhnáni jsou z celé Hellady. 1175
 Th. A proto tedy sochu tu ven vynášíš?
 If. Chci pod nebem ji jasným zbavit poskvřhy.
 Th. Jak poznala's, že nečisti jsou cizinci?
 If. Jich výslechem, když socha obrátila se.
 Th. Jsi chytrá dcera Řecka; dobře's pátrala. 1180
 If. Však na mou mysl vrhli sladké vnadidlo.
 Th. To z Argu tobě nesou zprávu radostnou?
 If. Že dobře má se Orestés můj jediný.
 Th. Tou zprávou dojata bys zachránila je.
 If. Že také otec živ a že se dobře má. 1185
 Th. Však ty, jak slušno, k bohyni se's přidala?
 If. Vše Řecko nenávidíc, jež mě zničilo.
 Th. Nuž rci, co tedy učiníme s cizinci?
 If. Mít v úctě nutno předepsaný obyčej.
 Th. Jest tedy voda a též meč tvůj přichystán? 1190
 If. Chci nejdříve je omýt svatou očistou.
 Th. Zda vláhou mořskou či snad vodou z pramenů?
 If. Vše lidské provinění moře splachuje.
 Th. Tak čistší aspoň padnou v obět bohyni.
 If. A také mně to bude prospěšnější tak. 1195
 Th. Vln příboj nedoráží až sem ke chrámu?
 If. Je v ústraní nám ještě cosi vykonat.
 Th. Jen jdi, kam chceš; já nerad vidím tajemství.
 If. Též obraz bohyně já musím očistit.
 Th. To ovšem, byl-li matkovrahem poskvrněn. 1200
 If. Jej nebyla bych jinak sňala se stupně.
 Th. Je zbožnost chváliti i prozíravost tvou.
 If. Víš, co nyní má se státi?
 Th. Sama musíš rozkaz dát.
 If. Cizincům každ pouta dáti.
 Th. Kampak by ti utekli?
 If. V ničem neklze Řecku věřit!
 Th. Jděte, služi, spoustat je! 1205
 If. Sem at' přivedou ty cizince,
 Th. To stane se.
 If. hlavy šatem zahálíce.
 Th. Před paprskem slunečním.
 If. Pošli mně sem svoje sluhy.
 Th. Oni doprovodí tě.
 If. Městu oznámit to pošli též.
 Th. Co mají učinit?
 If. Aby všichni doma byli.
 Th. S vraždou ve styk nepřišli?

- If. Neboť mrzké věci jsou to.
Th. (ukazuje na jednoho sluhu)
Pospěš ty a oznam to!
- If. Ať sem nikdo poblíž nejde!
Th. Pečlivá jsi o město.
- If. O své milé též, jak slušno.
Th. Vzhledem ke mně, řekla's to?
- If. Dobře díš.
Th. Jak právem budíš podiv obce veškeré!
- If. Ty pak zůstaň před chrámem a bohyně –
Th. Co činit mám?
- If. svatostánek ohněm očisti.
Th. Abys v čistý vešla zas?
- If. Jakmile však vyjdou ven ti cizinci –
Th. Co činit mám?
- If. Zakryti si oči šatem.
Th. Abych nevzal poskvrny?
- If. Budu-li snad dlouho meškat –
Th. Co má býti hranicí?
- If. nediv se pak nic.
Th. Jen pekně zvolna opráci vykonej!
- If. Kéž dle vůle mé ten obřad dopadne!
Th. Toť přání mé.
- If. Již jak vidím, vycházejí tuto z chrámu cizinci,
s nimi jehňata a jalůvky, bych krví smyla krev
ohavnou; též září pochodně a vše je hotovo,
co jsem nakázala k jejich očistě i bohyně. 1225
Na občany volám: vzdaluje se této poskvrny,
budže strážce chrámu k bohoslužbě čisté ruce má,
budže uzavřít chce sňatek, v naději je mateřské!
Utíkejte, vzdalujte se, sic vás stihne poskvrna!
Mocná dcero Latony a Dia, až já tuto krev 1230
očistím a oběť vzdám kde třeba, čistý bude dům
tobě obydším, my budem' šťastni. Slovy nepravíc
ostatní vám bohům naznačují, kteří víte víc.
(Odejde za průvodem, jenž zatím vyšel pravým
vchodem s jeviště.)

STASIMON TŘETÍ.

- Sbor. Syn Latonin, bůh vznešený,
Strofa. na Délu zrozený syn, 1235
v úvalech junorodých,
bůh zlatý mající vlas,
kythary znalý a milovník střelby
z jistého luku, jej odnesla matka
tam s chlumu, jenž u moře ční, 1240
kde slavný její byl kout,
jdouc k otci proudících vod,
na slavný to Parnasu vrchol,
jenž slaví bakchický rej,
kde jiskrných očí, s pestrým hřbetem drak 1245
kovem oděný, v hustém stínu vavřínu,
div Zemí zplozený, věštírnu
hlídal rodičky své.
Než ty ještě nemluvně's
byl v matčiných loktech hopkující, 1250
zabil jsi jej, Foibe, sám
a ujal se věštírny té
svaté. Na zlatém teď

	tam trůníš stolci neklamném, božské věštby své lidem dávaje,	1255
	zpod svatyně, v sousedství kastalských vod, tam v středuz země maje sídlo svoje.	
Anti- strofa.	Když Themidu tak vytlačil z Gainy věštírny té	1260
	přesvaté Latonin syn, tu noční přeludy snů zplodila Země, by smrtelným lidem věštily, co jim je určeno sudbou a co později státi se má,	1265
	to v noci seslaným snem, na zemi když budou tam spát; Foibovi tak věštění čest tím vzala pro dceru svou;	
	on však pospíšiv rychle přišel na Olymp a ručičkou prose objal Diův trůn, aby zbavil Gaina věštění jeho pythijský dům.	1270
	Tu Zeus se zasmál dítěti, že chce spojenou s mnohým zlatem poctu, přikývl mu hlavou svou a zamezil noční ten hlas, lidem důvěru vzav v těch nočních jevů pravdivost, znovu zaved' zas	1276
	úctu k Foibovi a stolici věštné zas navrátíl čest, že lid k ní chodil věře v božské věštby.	1280
	P o s e l (mluví do vrat chrámu a tluče na dvěře.) Ó strážci chrámu, představení oltáře! Kam Thoas, této země vladař, odešel?	1285
	Tu otevrouce pevnou bránu, z chrámu ven sem zavolejte naší země vladaře!	
Sbor.	Co chceš tu? Smím-li bez vyzvání mluvit.	
Pos.	Ti oba jinoši jsou pryč, to návodem té dcery Agamemnonovy, na útěk se davše z této země, svatý obraz též nám vzavše vezou v nitru lodi hellénské.	1290
Sbor.	Zvěst k nevíře jsi řekl. Země vladař však, jejž spatřit chceš, již z chrámu chvatně odešel.	
Pos.	A kam? On, co se děje, musí zvědět.	1295
Sbor.	To nevíme. Jen jdi a pospěš za ním tam, kde zastihna jej, oznámíš mu zprávu svou.	
Pos.	Nu vida, jak je spolehlivý ženský rod! Vy jistě máte podíl na té příhodě!	
Sbor.	Což blázníš? My že na útěku cizinců? Jen jdi co nejrychleji před dům královský!	1300
Pos.	Ne dříve, než mi vrátíš na to odpoví, zda uvnitř jest či uvnitř není země pán. Hej, vy tam uvnitř! Otevřete závory a pánu oznamte, že před branou tu jsem a chci mu spoustu nových nehod oznámit. (Tluče na vrata.)	1305
Th.	(vystoupí z chrámu.) Kdo povykuje tady božím před chrámem a tluče na bránu a dovnitř huláká?	
Pos.	Ty zde mi lhaly, odháněly od domu, že prý jsi venku; ty's však přece v domě byl.	1310

Th.	Zisk jaký zjednati si takto doufaly?	
Pos.	To povím později. Ted' poslyš, odkladu co nestrpí. Ta dívka, která bývala tu kněžkou, Ifigenie, pryč je ze země i s těmi cizinci a svatým obrazem své bohyně, a lstí jen byla očista.	1315
Th.	Co pravíš? Co ji k tomu činu pohnulo?	
Pos.	Věc divnou zvíš: chce zachrániti Oresta.	
Th.	Kdo jest to? Toť snad Tyndarovny dcery syn?	
Pos.	Jež bohyně zde zasvětila oltáři.	1320
Th.	Ó div! Jak slabším slovem bych to vystihl?	
Pos.	Ted' k tomu neobracej mysl; ale slyš a jasně prohlédna i vyslechna pak rozmysli, jak měli bychom stíhati a lapit cizince.	
Th.	Máš pravdu, mluv! Vždyť není útěk kratičkou jen plavbou, aby mému dřevci unikli.	1325
Pos.	Když na břeh mořský přišli jsme, kde kotvila loď Orestova ukrytá, tu nám, jež ty jsi spolu poslal pouta držet cizincům, dál odstoupiti rozkázala kývnutím jen dcera Agamemnonova, jakoby chtěc tajnou – cíl svůj – konat obět' očištnou, a za cizinci, sama pouta třímajíc, šla vzadu. To sic podezření budilo, než spokojili se tím tvoji sluhové.	1330 1335
	A za chvíli, by zdálo se, že koná cos, pak zavýskla a pěla zpěvy cizinské, jak čáry smývala by vraždy poskvru.	
	Když dlouhou dobu mlčky tak jsme seděli, tu na mysl nám přišlo, že by cizinci se uvolníce, mohli zabít ji a utéci.	1340
	Než ze strachu, že spatříme, co viděti byl hřích, jsme seděli; až posléz všichni jsme se rozhodli, ač zákaz byl, jít za nimi.	
	Tu spatříme loď řeckou k plavbě hotovou, Jež vesel křídla měla dolů spuštěna, a u kolíků vesla plavců padesát již drželo, a jinoši pout zbavení si volně stáli dole lodní pod záďí.	1345 1350
	Tu jedni tyčemi příď drželi, a ti zas kotvu na berany věšeli, a tam ti dolů žebřík pro cizinku spouštěli.	
	My bez ohledu, jak jsme lstivé zámysly ty spatřili, hned chopili se cizinky i lan a lepokorné lodi kormidlo jsme ze závěsků snažili se vysunout.	1355
	A mluvilo se: "Jakým právem kradouce Tu sochy pryč je vezete i s kněžkami? Kdo jsi ty, ze země že tuto odvádíš?"	
	A na to on: "Jsem Orestés, té bratr zde, to věz, syn Agamemnonův, ji pak odvádím si jako sestru, jež mi z domu odešla."	
	Nicméně cizinku jsme pevně drželi a nutili ji, aby s námi k tobě šla, a odtud jsou ty hrozné rány na tvářích.	1365
	Ni oni totiž mečů v rukou neměli, ni my, tož pěsti útočily, tlukouce těch obou mladých mužů do údů, a těž i do žeber a boků rány padaly, až bolestí a mdlobou údy zeslábly.	1370

	A znamenání strašlivými známkami jsme utíkali na břeh, rány krvavé ti na hlavě, ti kolem očí majíce.	
	Pak na výšině stanuvše, jsme jistěji už zápasili, házejíce kamením.	1375
	Než šípy střelců, postavených na zádi, nás zdržovaly, že jsme ustoupili dál.	
	V tom hrozná vlna přirazila k zemi loď, a strach byl, že se smočí nohy cizince,	1380
	i chopiv Orestés ji levé na plece a vstoupiv do moře a vskočiv na žebřík, svou sestru na loď lepokrytou postavil i spadlý s nebe obraz dcery Diovy.	
	A z prostřed lodi ozvalo se volání: „Ó řecké země lodníci, teď chopte se již držadel a vlny pěnou zbarvěte; vždyť máme, kvůli čemu v nehostiný proud jsme mořský vpluli za skalami Symplegad.“	1385
	A oni s křikem veselým a výskáním hned moře tepali. A pokud v zálivu loď byla, plula vpřed; ksyž projížděla však již ústím prudkou vlnou byla sražena, neb náhle v plachty hrozný vichru zadutí loď hnalo zpět, ač oni stále ze všech sil	1395
	se vlnám opírali; a až k zemi zas ji zpětná vlna zahnala. I stanuvši tu Ifigeneia, počala se modliti: „Ó Artemido, zachraň z cizí země té svou kněžku do Řecka a odpusť krádež mou.	1400
	Tyť také bratra miluješ, ó bohyně; věz, také já že pokrevence miluji.“	
	A plavci k dívčí modlitbě hned zapěli zpěv prosebný a pláště svlékli s ramenou, jak rozkaz zněl, a do vesel se opřeli.	1405
	Lod' víc a více blížila se ke skalám; a tu kdos do mořských vln skočil nohama a jiný upevňoval smyčky provazů.	
	A já hned odeslán byl k tobě, pane, sem, ti oznámiti, co se přihodilo tam.	1410
	Nuž jdi a vezmi pouta, smyčky do rukou, neb neutiší-li se moře vzbouřené, tu nelze cizincům již doufat v záchranu.	
	A moře pán, jenž vždycky chránil Ilion a Pelopovcům nepřál, mocný Poseidon, též nyní syna Agamemnonova dá	1415
	ti do rukou, jak slušno, i tvým občanům, i sestru jeho, která vraždy v Aulidě již zapomněvši, bohyni svou zradila.	
Sbor.	Ó Ifigeneio nešťastná, ty s bratrem svým teď zemřeš, do rukou-li pánů přijdeš zpět.	1420
Th.	Vy všichni barbarské té země občané, nuž hola, vzhůru! Koním nedávejte uzd a na břeh běžte vyhozené trosky vzít té lodi hellénské a s boží pomocí	1425
	si pospěšte ty muže chytit bezbožné! A jiní rychle čluny spust'te na moře, ať chytíme je, stíhající po moři i po zemi, a s drsné skály svrháme, neb těla jejich narazíme na koly.	1430
	(ke sboru.) A vás, jež věděly jste o těch zámyslech	

vás, ženy, později, až pokdy budu mít,
já potrestám; teď pilnou práci majíce,
zde nemůžeme jen tak klidně prodlévat.
(Thoas chystá se odejít, ale v tom objeví se Athéna
na theologeiu a zadrží jej.)

- Ath. Kam, kam to zařizuješ tohle stíhání, 1435
ó králi Thoante? Mě poslyš, Athénu.
Nech stíhání a nepobízej vojska dav:
vždyť jak to určil věštný výrok Loxiův,
sem přišel Orestés, jsa hněvem Lític hnán
a chtěje sestru dopravit do Argu 1440
i svatou odnést sochu do mé Attiky
a oddechu si takto dobýt od strastí.
To vzhledem k tobě řekla jsem; že usmrtit
pak míníš Oresta, jej chytě na moři:
již Poseidon mně kvůli tiší hladinu,
že možno a lodí po moři se plaviti. 1445
A Oreste, ty poslyš, co ti ukládám –
vždyť třeba nepřítomen, slyšíš bohyni –
jen odejdi i s obrazem i sestrou svou;
až přijdeš do Athén pak bohem stavěných,
jest místo tam, kde Attiky je hranice, 1450
jež blízko ležíc karystijské výšině,
je svaté; „Halai“ pak nazývá můj lid.
Tam zbuduj svatyni a postav sochu tu
a pojmenuj ji v paměť země tauridské
a bludných poutí, jež jsi Řeckem vykonal, 1455
jsa Líticemi hnán. Lid Artemidu pak
ať slaví jako Tauropolskou bohyni.
A zaved' tento zvyk: Až slavnost konati
lid bude, za náhradu za smrt tvou ať meč
kněz vytase krev pustí z šíje mužovy; 1460
tou poctou zbožnou uctěna buď bohyně.
Ty Ifigeneio, na posvátném návrší
pak brauronském buď kněžkou této bohyně;
tam také zemrouc hrob mít budeš, skvostných říz
ti krásné položí naň k poctě tkaniny, 1465
jež ženy, které při porodu zemřely,
v svých zanechají domech. Řecké ženy ty
pak poroučím ti propustiti ze země.
(Poslední větu mluví k Thoantovi.)

* * * * *

- (k Orestovi nepřítomnému.)
tvá mysl řádná příčinou; a dříve též
jsem v soudu Areově zachránila tě; 1470
bylť hlasů počet týž. A bude zákonem,
by sprostěn byl, kdo rovně hlasů dostane.
Svou sestru rodnou vyved' nyní ze země,
ó Oreste; a ty se nezlob, Thoante.
Th. Ó mocná Athéno, kdo slyše boží hlas 1475
ho neposlušen jest, ten smýšlí nesprávně.
Já na Oresta, odešel-li s obrazem,
se nehněvám, ni na sestru; vždyť není proč.
Co s bohy mocnými by prospěl boj?
Ať jdou si do své země s božím obrazem 1480
a tam nechť sochu k blahu země postaví.
A také tyto ženy pošlu do šťastné
já Hellady, jak rozkaz tvůj mi ukládá.

	A oštěp, který na cizince pozvedám i vesla lodí odložím dle vůle tvé.	1485
Ath.	To chválím; nutnost tebou vládne, bohy těž. Nuž vějte, větry, Agamemnonova ted' již syna neste do Athén; já půjdu s ním a chránit budu svatý obraz sestry své.	
Sbor.	Již ve štěstí plujte, když ke štěstí vám se zachránit dovolil osud.	1490
	Ó velebná, ctěná ty od bohů všech i od lidí, Pallado Athéno má, my splníme věrně, co poroučíš nám. Neboť nanejvýš radostnou zprávu Mimo nadání zaslechl sluch náš. –	1495
	Ó vysoce vznešená Niké, ty můj život v držení měj neustaň zdobit jej věnci!	

POZNÁMKY.

Verš 21. Agamemnon skolil kdysi na lovu posvátnou laň Artemidinu a honosil se tím jako vítězstvím nad samou bohyní; za jeho opovázlivost žádala Artemis, aby jí obětoval co nejkrásnějšího tento rok mu přinese, a to byla právě Ifigenie. Poukazem na tento slib chce básník zmírniti vinu Agamemnonovu.

Verš 33. Je to básnická etymologie, jako by slovo Thoas souviselo se slovem $\theta\epsilon\omega$ o s adjektivem $\theta\omicron\omicron\varsigma$ čemuž posmívá se již Aristofanés právě: „Thoas nejzdlouhavější na světě v běhu.“

Verš 43. Vlastní motiv prologu; podobně v Elektře.

Verš 60. Strofios byl král focký, muž sestry Agamemnonovy Anaxibie, otec Pyladův. Zmínka tato shválně zde učiněna, aby později, až Ifigenie uslyší jméno Pyladovo, nebylo diváku divno, proč ho nepozná, ač to byl vlastní sestřenec.

Verš 125. Jsou to asi skály, tvořící vchod do nyn. zálivu Balaklavského na Chersonesu, nikoli Symplegady u Bosporu.

Verš 196. Báje vypravuje, že objevilo se ve státě Atrea, krále mykénského, najednou zlaté jehně. Zlaté jeho rouno bylo pokládáno za znamení moci vladařské pro toho, koho bude majetkem. Proto bratr Atreův Thyestés s pomocí manželky Atreovy Aëropy jehně odcizil a činil si pak právo na vládu. V nastalém nato zozbroji musil však utéci ze země. Po čase dovolil mu Atreus návrat, a když se konala hostina, - zdánlivě na počet návratu Thyestova – předložil mu Atreus k jídlu maso z jeho zabitých dětí; Thyestés zvěděv to, proklel celý rod Atreův. Zevrubněji než zde vypravuje příběh tento sbor v Elektře v. 699 n.

Verš 263. Lovci měkkýšů purpurových v moři žijících vložili do vody dlouhé lano, na němž v určitých mezerách byly nádoby s vnaidlem, do nichž zvířátka mohla vlézt, nikoli z nich vylézt; nad vodou bylo lano drženo kusy korku. Vhodivše takové lano s kamenitého pobřeží do moře, čekali potom lovci třeba několik dní na svou kořist, načež lano vytáhli.

Verš 387. Stará báje vypravovala o Tantalovi, že aby vyzkoumal vševědoucnost bohů, předložil jim maso z vlastního syna. Euripidés a Sokratés zavrhovali takovéto surové představy o bozích, vzniklé za starých nekulturních dob, ale udržované stále vírou lidu, jenž v nich viděl dogmata náboženská.

Verš 307. Jest to etymologie slova Bosporos = cesta krávy, již míněna jest Io pronásledovaná Hérout z Argu až do Egypta. Slovo Bosporos je však zkomolené Fósforos, což byla bohyně Hekaté, v oněch místech uctívaná.

Verš 400. Eurotas řeka ve Spartě, Dirké pramen v Thébách.

Verš 422. Pobřeží u Salmydessu bylo plavbě nebezpečné; „nespícím“ nazývá je básník, protože neustále bouří a nikdy není klidné.

Verš 437. Ostrůvek Leuké, nedaleko ústí Istru, nyní zvaný Fidonisi, měl název ten dle jednoho výkladu od bílé své barvy vůbec, dle jiného od množství bílých ptáků; byla také zván „běh Achilleův“, a byla na něm svatyně Achilleova, kromě správců této svatyně nebydlel na něm nikdo.

Verš 441. t. j. Helena.

Verš 584. Ženy řecké neučily se psátí (ovšem za doby Euripidovy), a proto bylo by bývalo posluchačům divno, kdyby Ifigenie byla dopis ten sama napsala.

Verš 818. Bývalo zvykem, že matka přichystala synovi nebo dceři koupel před svatbou; voda k tomu bývala brána z nějakého posvátného pramene. Poněvadž Ifigenie měla slaviti svatbu v cizině, dala jí matka tuto posvátnou vodu s sebou do vozu, když odjížděla do Aulidy.

Verš 845. Myslí se tím hrad mykénský, „kyklopskou“ zdí obehnaný.

Verš 944. Lítice nazývají se bezejmennými, poněvadž Řekové báli se jejich jména vyslovovati; kolem jejich chrámu chodívali v hlubokém mlčení.

Verš 945. Myslí se areopag, jehož vznik dle pověsti přičítán byl bohům, kteří tam soudili při vzniku mezi Areem a Poseidonem, když syn Poseidonův znásilnil dceru Areovu. Etymologie tato je však nesprávná, a slovo „areopag“ souvisí s adjektivem ἄρειος krvavý.

Verš 949. Euripidés zde popisuje obecný zvyk v Athénách panující při smíření mezi vrahem a členy rodiny zavražděného. Orestés tak jako každý jiný člen rodiny seděl u zvláštního stolu a též pití dostával ve zvláštní nádobě, nikoli ze společného měsidla. Tím se vrah nenápadně isoloval od ostatních a rovněž tak i obecným mlčením byl nucen též sám mlčeti.

Verš 960. Druhého dne dionysovských slavností antheštíí, v únoru konaných, bývalo zkoušeno nově uložené víno, při čemž každý účastník musí vypítí stejně velkou nádobu vína, řečenou (= 3 1/5 litru.) Kdo ji vypil nejdříve, dostal cenu. Při pití musili všichni mlčeti.

Verš 962. Myslí se tím λίθος ὕβρεως (kámen viny), na němž stál obžalovaný za soudního líčení, kdežto žalobce stál na „kameni nesmířitelnosti“ (λίθος ἀναιδείας).

Verš 954. I žalobce i obžalovaný mohli pronést dvě řeči; zde však po krátké řeči žádal Orestés Apollóna, aby se sám ujal jeho obhajování, načež bylo hlasováno. Athéna davši svůj hlas Orestovi sčítala hlasy, jichž byl stejný počet pro i proti; prohlásila pak tedy, že Orestés je sprostěn viny. Je to zase vysvětlení obecného zvyku při soudu hrdelním, že obžalovaný při rovnosti hlasů prohlášen byl nevinným.

Verš 994. Tuto mezeru, jakož i mezeru po v. 1014. vyplňuje improvisovanými verši překladatel.

Verš 1093. Básník naráží tím na známou báji o Keykovi a Alkyoně, kteří proměněni v ledňáčky.

Verš 10098. Hora Kynthos na ostrově Délu, rodišti Apollonově a Artemidině. Dle báje porodila Létó Artemidu na této hoře u kruhovitého jezera vedle palmy a stromu vavřínového; k těmto stromům přistupuje zde ještě posvátná Athéňanům oliva.

Verš 1116. Doplniti jest: nýbrž lidí.

Verš 1161. t. j. abych zůstala čista a odvrátila od sebe poskvrnu.

Verš 1177. Vrah poskvrňoval vše, s čím byl pod jednou střechou. Proto konaly se hrdelní soudy v Athénách pod širým nebem, aby soudcové nemusili býti s vrahem pod jednou střechou.

Verš 1222. Orestés a Pyladés jsou vyváděni z chrámu spoutáni a majíce hlavy zahaleny. S nimi jdou sluhové s pochodněmi a nesouce zvířata (kůzlata a jehňata) k oběti potřebná. Thoas zahalí si hlavu na tak dlouho, dokud průvod nepřejde; ke konci jeho připojí se pak Ifigenie.

Verš 1244. Okolní obyvatelé patříce v noci na vrchol Parnassu, viděli jej někde ozářen a proto bájili, že tam Bakchova družina koná své reje; zde se činnost ona přenáší na horu samu.

Verš 1258. Staří věřili, že svatyní Delfskou je označen právě střed země.

Verš 1422. Slovo „barbarský“ klade básník do úst samotným barbarům několikráte, ačkoli mělo smysl hanlivý a oni sami by ho jistě nebyli o sobě a své zemi užili. Činí tak patrně kvůli svým řeckým divákům.

Verš 1449. Athéna byla pokládána nejen za ochránkyni, nýbrž i za zakladatele Athén.

Verš 1451. Město Karystos, již u Homéra připomínané, leželo na Euboi pod výšinou zvanou

Verš 1457. Slavnost Artemidy Tauropolské byla asi zavedena na památku bývalých lidských obětí; neboť při ní bylo zvykem škrábnouti muže k tomu stanoveného mečem maličko po hrdle, aby vyteklo trochu krve.

Verš 1468. V mezeře této vypadla asi věta: Nyní zachraňuji tě, Oreste, pro tvé řádné smýšlení, jako dříve již jsem tě zachránila atd.